

Lahden Rudolf Steiner -lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tämän suunnitelman on hyväksynyt koulun opettajainkokous.

Päiväys: 26.5.2016

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma Lahden Rudolf Steiner -koulun lukiossa

1.1 Johdanto

Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion tasa-arvosuunnitelma perustuu lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/86, muutettu lailla 232/2005). Laissa määrättyinä velvoitteena on tasa-arvon edistämistä koskevan suunnitelman laatiminen oppilaitoksissa henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteistyönä.

Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Tämän suunnitelman on laatinut lukion tasa-arvoryhmä, johon kuuluvat rehtori Susanna Lindman sekä opettajat Henna-Mari Koivumäki ja Joonas Korhonen.

Tasa-arvoryhmä päivittää toiminnallista tasa-arvosuunnitelmaa ja seuraa suunnitelman toteutumista. Suunnitelma päivitetään keväällä 2017. Tämän jälkeen suunnitelma päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.

Tasa-arvoryhmä on laatinut asiakirjan loppuun myös yhdenvertaisuussuunnitelman.

1.2 Tasa-arvolaki

Tasa-arvolaki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin (609/86, muutettu lailla 232/2005) lisättiin vuoden 2005 lain kokonaisuudistuksen yhteydessä säännöksen oppilaitosten tasa-arvosuunnittelusta. Säännöksen mukaan oppilaitosten on laadittava vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma (tasa-arvolain 6 b §). Oppilaitoksen tulee laatia myös henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma, jos henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 30 työntekijää (tasa-arvolain 6 a §). Lahden Rudolf Steiner -koulussa tämä työntekijämäärä ei täyty.

Oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävän tasa-arvosuunnitelman laatimisen tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja ennaltaehkäistä sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää. Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä ongelmista. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijajavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. On selvítettävä, miten opiskelijat kokevat tasa-arvon toteutuneen omassa oppilaitoksessaan. Tasa-arvolain mukaan tasa-arvosuunnitelma tulee laatia vuosittain tai vähintään kerran kolmessa vuodessa. Suunnitelma tulee laatia yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa.

1.3 Tietoja Lahden Steiner -koulun lukiosta

Lahden steinerlukio on osa Lahden Rudolf Steiner –koulua. Kaikkiaan Lahden Rudolf Steiner -koulussa on 20 opettajaa, joista suuri osa opettaa myös lukiossa. Opettajista 18 on naisia ja 2 miehiä.

Oheisessa taulukossa esitetään koulun opiskelijoiden sukupuolijakauma syksyllä 2015 (prosenttia, %).

	10. luokka	11. luokka	12. luokka	13. luokka
Tyttöjä	52	70	62	42
Poikia	48	30	38	58

2 Tasa-arvotilanteen kartoitus

2.1 Tasa-arvokysely

Tasa-arvokyselyn kysymykset perustuivat opetushallituksen mallikysymyksiin. Kysely toteutettiin internetissä. Kartoituksen tarkoituksena oli selvittää lukion tasa-arvotilanne ja selvittää mahdolliset ongelmat. Jatkossa tehtävien toimenpiteiden vaikutusta tutkimme perustuen tähän kyselyyn. Seuraavassa tulkitaan kyselyn vastauksia.

Kysely järjestettiin keväällä 2016. Kysely oli laadittu lukion opiskelijoille ja opettajille. Anonyymi kysely tehtiin sähköisesti ja kaikilla oli mahdollisuus osallistua siihen. Kyselyyn vastasi 14 miespuolista ja 22 naispuolista henkilöä. Vastausprosentti oli noin 39 % (36/93).

Kyselylomakeen saa pyytämällä koulun kansliasta.

2.2 Tasa-arvon toteutuminen opiskelijavalinnoissa

Opiskelijavalinta on tasa-arvoista, kun opiskelijavalinnoissa noudatetaan lukiolakia sekä opetusministeriön asetusta opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa. Opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella. Sukupuoli ei vaikuta opiskelijavalintaan.

2.3 Tasa-arvon toteutuminen opetusta järjestettäessä

Keväällä 2016 tehdyssä kyselyssä 26 vastannutta koki, ettei heitä oltu syrjitty opetustilanteissa kuluneen vuoden aikana. Kahdeksan oli osittain samaa mieltä. Kaksi oli asiasta osittain eri mieltä.

23 vastanneista oli osittain tai täysin sitä mieltä, ettei sukupuoli vaikuta opiskelijoiden kohteluun opetustilanteessa. Vastaaajista 13 puolestaan näki sukupuolella olevan vaikutusta opetustilanteessa.

31 oli sitä mieltä, ettei sukupuoli vaikuta opintosuoritusten arviointiin. Viiden vastanneen mielestä sukupuolella oli vaikutusta arviointiin.

Kysyttäessä poikien ja tyttöjen tasapuolisesta kannustamisesta puolet vastanneista koki, että sukupuoli vaikuttaa opiskelijan kannustamiseen opetustilanteessa.

31 oli täysin tai osittain sitä mieltä, että opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla. Viisi oli asiasta osittain tai täysin eri mieltä.

31 oli täysin tai osittain sitä mieltä, että opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla. Viisi oli asiasta osittain tai täysin eri mieltä.

15 vastaajaa koki, että opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia tytöille ja pojille. 21 vastaajaa oli asiasta osittain tai täysin eri mieltä.

Kysyttäessä ainekohtaisen tasa-arvon toteutumista suurin osa vastanneista oli sitä mieltä, ettei sukupuoli vaikuta opinnoissa ohjaamiseen luonnontieteissä, taideaineissa tai kielissä.

Suurin osa vastanneista oli sitä mieltä, että sekä tyttöjä että poikia rohkaistaan valitsemaan matemaattisia ja taiteellisia aineita.

Vastauksia kommentoi vain yksi vastaaja, joka oli sitä mieltä, että tasa-arvo kyllä toteutuu tunneilla, mutta yhdenvertainen kohtelu ei. Vastaajan mielestä toiset opiskelijat saavat pidempiä tehtävänpalautusaikoja kuin toiset.

Kysyttäessä koulun käyttämistä opetusaineistoista 14 vastanneista oli havainnut niissä perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä tai kuvia. Selvästi suurimman osan mielestä opetuksessa ja opetusaineistossa pitäisi käsitellä enemmän sukupuolten välistä tasa-arvoa, ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia sekä ihmisten välistä yleistä suvaitsevaisuutta.

Opetusaineistoon liittyviä yleisiä kommentteja oli kolme. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että tasa-arvoon ja ihmisoikeuksiin liittyvät asiat ovat ajankohtaisia ja tärkeitä. Psykologia mainittiin esimerkkinä oppiaineesta, jossa materiaalina oli sukupuolirooleja rikkovia kuvia.

Tiedusteltaessa oman käyttäytymisen ja sukupuolen välisiä yhteyksiä 15 vastanneista oli sitä mieltä, että käyttäytyisi koulussa eri tavalla, jos olisi vastakkaista sukupuolta.

Sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyneissä avoimissa kysymyksissä kolme vastanneista näki tasa-arvon toteutuvan hyvin koulussa, esimerkiksi annettiin liikuntatunnit. Yhden vastaajan mukaan tytöiltä odotetaan helpommin hyvää käytöstä, ja toinen vastaaja mainitsi havainneensa, että tytöiltä odotetaan parempaa tulosta kuvataiteessa.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että tietoa sukupuolten välisestä tasa-arvoa on kerrottu koulussa tarpeeksi.

2.4 Seksuaalinen häirintä

Neljän vastanneen mukaan heidän vartaloaan tai seksuaalisuuttaan kohtaan oli esitetty ikäviä huomautuksia kuluneen vuoden aikana, ja kolme kertoi kuulleensa kaksimielisyyksiä tai härskiyksiä koulussa. Kaksi kertoi nähneensä koulussa kuvia tai muuta aineistoa, jonka koki loukkaavaksi tai ahdistavaksi. Yksi kertoi saaneensa epäasiallista postia, sähköpostia tai puhelinsoiton, jonka koki ahdistavaksi. Kolmea oli koulussa lähennelty tai kosketeltu fyysisellä tavalla. Kyselyn mukaan yhdelle oli ehdotettu seksiä tavalla, jonka hän koki ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi. Yksi vastanneista kertoi kokeneensa muunlaista seksuaalista tai sukupuolen perusteella tapahtuvaa häirintää koulussa kuluneen vuoden aikana.

Häirintää kokeneista puolet olivat kertoneet häirinnästä syylliselle. Kukaan ei ollut kertonut häirinnästä oppilaitoksen henkilökunnalle. Vaikka kukaan ei ollut kertonut häirinnöistä koulun

henkilökunnalle, kolme vastaajista oli sitä mieltä, että oppilaitos ei ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi. Tässä ilmenee selkeä ristiriita. Yksi vastanneista koki häirinnän jatkuvan edelleen.

Häirintään liittyviä kysymyksiä ei ollut kommentoitu.

2.5 Yhteenveto

Tasa-arvokyselyyn vastanneista selvästi suurin osa koki, ettei ketään syrjitä oppilaitoksessa sukupuolen perusteella. Vastauksista tuli kuitenkin ilmi seikkoja, jotka vaativat huomiota ja seurantaa. Liian usein kyselyyn vastanneet kokivat, että sukupuoli vaikuttaa opiskelutilanteessa. Toinen huolestuttava seikka oli se, että neljä vastanneista ilmoitti kokeneensa seksuaalista ahdistelua tai häirintää.

3 Tasa-arvotilanteen seuraaminen ja kehittäminen

Tasa-arvolaki edellyttää kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin: tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetuksen järjestämisessä ja opintosuorituksia arvioitaessa sekä seksuaalisen häirinnän tapauksiin.

Kevään 2016 kyselyn mukaan tasa-arvo toteutuu pääosin Lahden steinerlukiossa mutta epäkohtiakin löytyi.

Tasa-arvoryhmä esittää tilanteen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi seuraavia toimenpiteitä:

- seurataan erittäin tarkasti tilannetta seksuaalisten ahdistelukokemusten osalta
- luokanvalvojat ottavat seksuaalisen ahdistelun luokanvalvojantunnilla esille
- kiinnitetään enemmän huomiota siihen, että tarjotaan fyysisesti samankaltaisia haasteita sukupuolesta riippumatta
- opettajat kiinnittävät entistä paremmin huomiota opetuksessaan sukupuolittuneisiin stereotyyppisiin
- henkilökunta tukee opiskelijoita valitsemaan heidän tulevaisuudensuunnitelmiansa kannalta mielekkäitä oppiaineita sukupuolesta riippumatta.
- kiinnitetään huomiota tasa-arvoasenteisiin oppimateriaalissa
- harkitaan tasa-arvoon liittyvää paneelikeskustelua, teemapäivää, asiantuntijavierailuja.
- opettajat kehittävät mahdollisten tasa-arvo-ongelmien tunnistamiskykyä omassa työssään
- tasa-arvokyselyn vastausprosentin kasvattaminen

4. Yhdenvertaisuussuunnitelma

4.1. Yhdenvertaisuuden toteutumisen kartoitus

Kuten yhdenvertaisuuslaissa vaaditaan, Lahden Rudolf Steiner -koulussa toteutetaan yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Lain mukaan yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, ettei ”ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.”

Kevään 2016 tasa-arvokyselyssä kartoitettiin myös edellä mainittuja yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita. Näiden kysymysten pohjalta laaditaan Lahden steinerlukion yhdenvertaisuussuunnitelma.

Yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat yhteiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen. Tämän suunnitelman on laatinut lukion tasa-arvoryhmä, johon kuuluvat rehtori Susanna Lindman sekä opettajat Henna-Mari Koivumäki ja Joonas Korhonen.

4.2. Yhdenvertaisuuskyselyn tulokset

Yhdenvertaisuuskysely toteutettiin tasa-arvokyselyn yhteydessä.

Yhdenvertaisuuskyselyyn vastanneita oli 36 opiskelijaa ja henkilökunnan edustajaa.

Yhdenvertaisuuskysymyksistä ilmeni, että kyselyyn vastanneista yksitoista oli kokenut syrjintää tai väheksyntää mielipiteidensä takia. Neljä oli kokenut syrjintää tai väheksyntää ikänsä takia ja kaksi poliittisen kantansa takia. Kansallisuuden, perhetaustan, alkuperän, ihonvärin ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella syrjintää oli kokenut yksi kustakin ryhmästä.

4.3. Yhdenvertaisuuden toteutumisen toteutuminen ja kehittäminen

Tasa-arvoryhmä esittää tilanteen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi seuraavia toimenpiteitä:

- aineenopettajat sitoutuvat yhdenvertaisuuteen arvoihin opetuksessaan
- luokanvalvojat ottavat yhdenvertaisuuden teemaksi luokanvalvojantunneilla
- tuleviin yhdenvertaisuuskyselyihin pyritään saamaan enemmän vastaajia